

در نشست تخصصی بازارکار بررسی شد:

جایگاه آموزش های مهارتی در توسعه اشتغال و بازار کار کشور

در آستانه ششم مرداد روز کار آفرینی و آموزش های فنی و حرفه ای، نشست تخصصی «انتظارات متقابل آموزش های مهارتی و بازار کار» از سوی نشریه بازار کار در سازمان تجاری سازی فناوری و اشتغال دانش بنیان جهاد دانشگاهی (ستفا) برگزار شد.

در این نشست که به بررسی نسبت میان نظام آموزش های مهارتی و نیازهای متحول بازار کار ایران اختصاص داشت، دکتر علی موسوی از صاحب نظران در حوزه سازمان آموزش فنی و حرفه ای، دکتر یعقوب نماینده مشاور سازمان فنی و حرفه ای کشور و مهندس احمد رامین مدیر عامل موسسه رهجو انعکاس تصویر و فعال در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای، از زوایای مختلف، وضعیت موجود، چالش های ساختاری و اجرایی و راه های بازآرایی نظام آموزش فنی و حرفه ای را بررسی کردند.

یا الگوهای اداری مبتنی خواهد بود. این نظام نباید صرفاً ابزار آماری باشد، بلکه باید مبنای مشاوره شغلی، هدایت آموزشی، اصلاح سرفصل ها و به روز رسانی برنامه های درسی قرار گیرد. استفاده از فناوری و هوش مصنوعی نیز می تواند امکان رصد دقیق تر روندهای شغلی و نیازهای آینده را فراهم کند. دکتر موسوی همچنین بر ضعف پیوند آموزش عالی با اشتغال پذیری تأکید کرد و گفت برنامه های درسی آموزش و پرورش و دانشگاه هنوز به اندازه کافی برای ورود مؤثر افراد به بازار کار طراحی نشده اند. از همین رو، تقویت هنرآموزی و بازتعریف جایگاه آن در همه سطوح آموزشی، می تواند نقش مهمی در افزایش آمادگی شغلی افراد ایفا کند.

❖ ضرورت هماهنگ سازی استانداردها

بخش دیگری از سخنان دکتر موسوی به استانداردها اختصاص داشت. او گفت در ایران گاهی میان مفهوم «شغل» و «حرفه» خلط می شود و این آشفتگی در طبقه بندی ها و طراحی آموزشی نیز بازتاب پیدا می کند. از نظر او، هماهنگ سازی استانداردهای فعالیت اقتصادی، حرفه و آموزش ضروری است تا بتوان از فعالیت اقتصادی به نقش شغلی، از نقش شغلی به شایستگی و از شایستگی به محتوای آموزشی رسید. بدون تنظیم دقیق این زنجیره، خروجی آموزش الزاماً با نیاز واقعی بنگاه ها و صنایع همخوان نخواهد بود.

❖ نبود مدیریت یکپارچه مشکل اصلی است

او مشکل آموزش مهارتی را صرفاً فقدان ظرفیت ندانست، بلکه پراکندگی نهادها، ضعف همکاری و نبود مدیریت یکپارچه را مانع اصلی معرفی کرد. سازمان آموزش فنی و حرفه ای، دانشگاه علمی کاربردی، دانشگاه ملی مهارت، مراکز وابسته به وزارتخانه ها و دیگر دستگاه ها هر کدام بخشی از کار را انجام می دهند، اما ارتباط، تقسیم کار، تبادل تجربه و هم افزایی کافی میان آن ها وجود ندارد.

❖ اهمیت نظام اطلاعات بازار کار

او یکی از نیازهای اساسی این حوزه را ایجاد نظام اطلاعات بازار کار دانست؛ نظامی که باید اطلاعات مربوط به نیازهای شغلی، تغییرات تقاضا، شایستگی های مورد انتظار و تحولات بازار کار را به طور مستمر جمع آوری و تحلیل کند و در اختیار نهادهای آموزشی و برنامه ریز قرار دهد. از نظر او، بدون چنین نظامی، طراحی دوره های آموزشی بر حدس، تجربه های پراکنده

❖ مروری بر شکل گیری آموزش های فنی و حرفه ای

در ابتدای نشست، دکتر نماینده با مرور تاریخ آموزش های فنی و حرفه ای در ایران توضیح داد که این حوزه در ابتدا در پاسخ به یک نیاز واقعی اقتصادی و صنعتی شکل گرفت. در دهه ۱۳۴۰ و هم زمان با حرکت کشور به سمت صنعتی شدن، شیوه سنتی استادشاگردی دیگر پاسخ گوی نیازهای جدید نبود و ایجاد ساختارهای رسمی آموزش مهارتی ضرورت پیدا کرد. با شکل گیری مراکز و اداره های کارآموزی و سپس سازمان آموزش فنی و حرفه ای، هدف اصلی تربیت نیروی انسانی ماهر برای پاسخ گویی به تحولات فناوری و نیازهای نوین تولید و خدمات بود.

در ادامه تأکید شد که نظام مهارتی زمانی کامل و اثربخش است که در کنار نظام اشتغال و نظام صلاحیت حرفه ای، به عنوان اجزای یک اکوسیستم واحد عمل شود. در چنین اکوسیستمی، بازار کار نباید فقط مصرف کننده خروجی آموزشی باشد، بلکه باید در اعلام نیاز، تدوین برنامه درسی، تجهیز مراکز و حتی ارزیابی آموزش نیز مشارکت داشته باشد. از این منظر، هنرآموزی نیز زمانی به اثربخشی واقعی می رسد که در ارتباط نزدیک با تحولات محیط کار، فناوری و نیازهای واقعی شغلی قرار گیرد.

❖ شکاف مهارتی، اصلی ترین مسئله

در ادامه این نشست دکتر موسوی مسئله اصلی را «عدم انطباق مهارت ها» یا شکاف مهارتی دانست. از نظر او، آموزش مهارتی یکی از ارکان توسعه اقتصادی، فناوری، آموزشی و اجتماعی است. توسعه اقتصادی بدون نیروی انسانی ماهر، توسعه فناوری بدون انتقال دانش، آموزش مادام العمر بدون زیرساخت مهارتی و کاهش آسیب های اجتماعی بدون امکان کسب مهارت و اشتغال، با مانع روبه رو خواهد شد.

او توضیح داد که میان شایستگی ها، توانمندی ها و صلاحیت هایی که بازار کار مطالبه می کند و آنچه نظام آموزشی منتقل می سازد، فاصله جدی ایجاد شده است. نتیجه این فاصله از یک سو